

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

شهرهای قدرتمند جهان در سال ۲۰۱۹

در گزارش شاخص شهرهای قدرتمند جهان ۲۰۱۹، تعداد ۴۸ شهر از قاره‌های گوناگون بر حسب ۶ رکن اصلی شامل وضعیت اقتصادی، تحقیق و توسعه، تعامل فرهنگی، زیست‌پذیری، محیط زیست و دسترسی، بررسی و ارزیابی شده‌اند که تعداد ۱۵ شهر از قاره آسیا، ۱۸ شهر از قاره اروپا، ۱۱ شهر از قاره آمریکا، ۲ شهر از قاره افریقا و ۲ شهر از قاره اقیانوسیه را در بر می‌گیرد. ده شهر قدرتمند جهان در سال ۲۰۱۹ شامل؛ لندن، نیویورک، توکیو، پاریس، سنگاپور، آمستردام، سنول، برلین، هنگ‌کنگ و سیدنی هستند. در این گزارش، توضیحات بیشتری در خصوص این شاخص ارائه شده است.

تهیه شده توسط مسارجی‌نژاد

آذرماه ۱۳۹۸

❖ مقدمه

با توجه به رقابت جهانی بین شهرها، شاخص جهانی قدرت شهری^۱، شهرهای بزرگ جهان را برحسب امکانات، ویژگی‌ها و در نهایت توان عمومی آنها برای جذب مردم، سرمایه و بنگاه‌ها از سراسر جهان، ارزیابی می‌کند. این شاخص توسط بنیاد یادبود موری واقع در ژاپن با همکاری انستیتو تحقیقات میتسوبیشی و انستیتو استراتژی شهری و تیمی از اساتید دانشگاه‌های برتر ژاپن به همراه اساتیدی از دانشگاه‌های مهم سایر کشورهای جهان از جمله برکلی، کلمبیا، کالیفرنیا، کالج لندن و دانشگاه سنگاپور، تعیین و ارزیابی می‌شود. سابقه تعیین این شاخص ۱۲ سال است که هدف ارائه دهندگان آن کمک به سیاست‌گذاران برای تدوین و تنظیم بهتر سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه شهری و همچنین بنگاه‌ها برای تعیین استراتژی شرکتی است. شاخص جهانی قدرت شهری، قادر است نقاط قوت، ضعف و چالش‌های شهرهای جهان را که به طور مداوم در حال تغییر است نه تنها از طریق رتبه‌بندی امتیازهای کسب‌شده بلکه با تجزیه و تحلیل اجزای این رتبه‌بندی‌ها ارزیابی کند. این شاخص، شهرهای هدف خود را در ۶ کارکرد شهری یا ارکان اصلی شامل وضعیت اقتصادی، تحقیق و توسعه، تعامل فرهنگی، زیست‌پذیری، محیط زیست و دسترسی، مورد ارزیابی قرار می‌دهد که هر یک از این ارکان شامل چند گروه معیار (در مجموع ۲۶ گروه) است. در کل ۷۰ معیار در شاخص جهانی قدرت شهری ارزیابی و سنجش می‌شود که در جدول ۱ ارائه شده‌اند. میانگین نمرات معیارهای گروه‌های شاخص، ترکیب شده و سپس رتبه‌بندی از کل امتیازات معیارهای مربوط به عملکرد صورت می‌پذیرد. بالاترین امتیاز کل قابل حصول برای یک شهر، برابر ۲۶۰۰ است. در گزارش شاخص شهرهای قدرتمند جهان ۲۰۱۹، تعداد ۴۸ شهر از قاره‌های گوناگون بررسی و ارزیابی شده‌اند که تعداد ۱۵ شهر آن از قاره آسیا، ۱۸ شهر از قاره اروپا، ۱۱ شهر از قاره آمریکا، ۲ شهر از قاره آفریقا و ۲ شهر از قاره اقیانوسیه هستند.

جدول ۱. طبقه‌بندی معیارهای شاخص شهرهای قدرتمند جهان

گروه شاخص	ردیف	شاخص
اندازه بازار	۱	تولید ناخالص داخلی اسمی
	۲	تولید ناخالص داخلی سرانه
جذابیت بازار	۳	نرخ رشد تولید ناخالص داخلی
	۴	آزادی اقتصادی
نشاط و پویایی اقتصادی	۵	سرمایه گذاری در بازار سهام
	۶	۵۰۰ شرکت برتر جهان
سرمایه انسانی	۷	اشتغال کل
	۸	کارمندان در خدمات پشتیبانی تجاری
محیط کسب و کار	۹	سطح دستمزد
	۱۰	در دسترس بودن منابع انسانی ماهر
	۱۱	انواع گزینه های محل کار
سهولت در انجام کار	۱۲	نرخ مشارکت مالیاتی
	۱۳	ریسک سیاسی، اقتصادی و تجاری

اقتصادی

¹ Global Power City Index(GPCI)

تحقیق و توسعه

شاخص	ردیف	گروه شاخص
تعداد محققان	۱۴	منابع علمی
دانشگاه‌های برتر جهان	۱۵	
هزینه‌های تحقیق و توسعه	۱۶	محیط تحقیق
تعداد دانشجویان بین‌المللی	۱۷	
عملکرد تحصیلی	۱۸	
تعداد ثبت اختراعات	۱۹	نوآوری
تعداد برندگان جوایز علمی و فناوری	۲۰	
محیط کسب‌وکارهای نوپا (استارت‌آپ)	۲۱	

تعامل فرهنگی

شاخص	ردیف	گروه شاخص
تعداد همایش‌های بین‌المللی	۲۲	پیش‌بینی روند بالقوه
تعداد رویدادهای فرهنگی	۲۳	
ارزش صادرات محتوای فرهنگی	۲۴	
محیط بازار هنر	۲۵	منابع گردشگری
جاذبه‌های گردشگری	۲۶	
نزدیکی به میراث جهانی	۲۷	
گزینه‌های زندگی شبانه	۲۸	امکانات فرهنگی
تعداد تئاترها	۲۹	
تعداد موزه‌ها	۳۰	
تعداد استادبوم‌ها	۳۱	امکانات برای بازدیدکننده
تعداد اتاق‌های هتل	۳۲	
تعداد اتاق‌های لوکس هتل	۳۳	
جذابیت گزینه‌های خرید	۳۴	
جذابیت گزینه‌های مکان‌های عرضه غذا	۳۵	تعامل بین‌المللی
تعداد ساکنان خارجی	۳۶	
تعداد بازدیدکنندگان خارجی	۳۷	

شاخص	ردیف	گروه شاخص
نرخ بیکاری	۳۸	محیط کار
کل ساعات کار	۳۹	
سبک کاری منعطف	۴۰	
اجاره مسکن	۴۱	هزینه‌های زندگی
سطح قیمت‌ها	۴۲	
تعداد قتل‌ها	۴۳	امنیت و ایمنی
خطر بلایای طبیعی	۴۴	
امید به زندگی	۴۵	تندرستی
آزادی اجتماعی و برابری	۴۶	
تهدید سلامت روان	۴۷	
تعداد پزشکان داروساز	۴۸	سهولت زندگی
آمادگی فناوری اطلاعات و ارتباطات	۴۹	
تعداد فروشگاه‌های خرده فروشی	۵۰	
تعداد رستوران‌ها	۵۱	

زیست پذیری

شاخص	ردیف	گروه شاخص
تعهد به اقدامات در برابر تغییرات اقلیمی	۵۲	پایداری
نرخ انرژی تجدیدپذیر	۵۳	
میزان بازیافت زباله	۵۴	
انتشار گاز دی‌اکسید کربن	۵۵	کیفیت هوا
تراکم ذرات معلق	۵۶	
تراکم دی‌اکسید گوگرد و نیتروژن دی‌اکسید	۵۷	محیط طبیعی
کیفیت آب	۵۸	
فضای سبز شهری	۵۹	
سطح مطلوب دما	۶۰	

محیط زیست

شاخص	ردیف	گروه شاخص
تعداد شهرهای دارای پرواز مستقیم بین المللی	۶۱	شبکه بین المللی
جابجایی بین المللی بار	۶۲	
تعداد مسافران هوایی	۶۳	ظرفیت حمل و نقل هوایی
تعداد باند فرودگاهی	۶۴	
تراکم ایستگاهی	۶۵	حمل و نقل درون شهری
استفاده از حمل و نقل عمومی	۶۶	
زمان سفر به فرودگاه‌ها	۶۷	
زمان رفت و آمد	۶۸	سهولت حمل و نقل
تراکم ترافیک	۶۹	
کرایه تاکسی	۷۰	

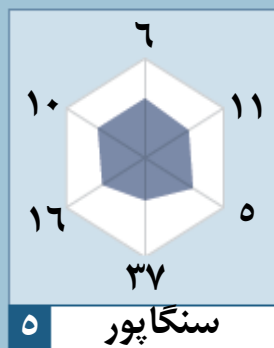
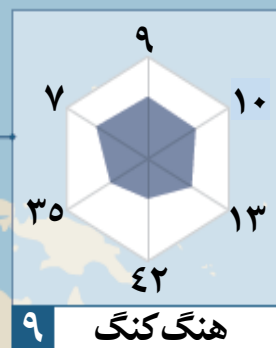
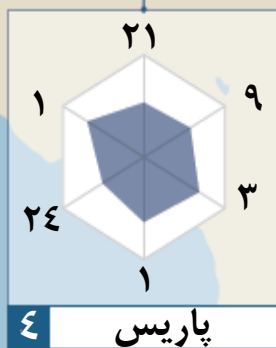
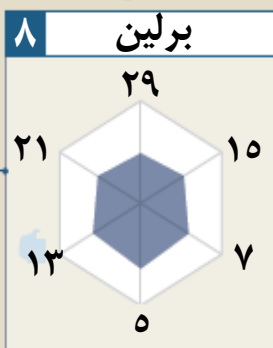
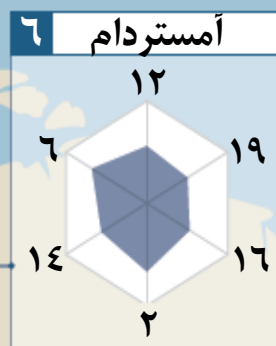
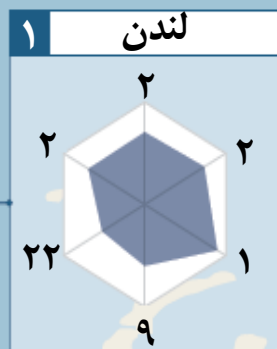
دسترسی

در میان شهرهای مورد بررسی در این گزارش، در مقایسه با گزارش ۲۰۱۸، هیچ تغییری در ۱۰ شهر برتر در شاخص جهانی قدرت شهری صورت نگرفته و همچنان شهرهای لندن، نیویورک، توکیو، پاریس، سنگاپور، آمستردام، سئول، برلین، هنگ کنگ و سیدنی رتبه‌های اول تا دهم را به خود اختصاص داده‌اند.

ده شهر قدرتمند جهان در سال ۲۰۱۹ شامل؛ لندن، نیویورک، توکیو، پاریس، سنگاپور، آمستردام، سئول، برلین، هنگ کنگ و سیدنی بوده که ۴ شهر از قاره اروپا، ۴ شهر از قاره آسیا، یک شهر از قاره امریکا و یک شهر از اقیانوسیه هستند. در ادامه رتبه ۱۰ شهر برتر در ۶ رکن اصلی به تفکیک ارائه خواهد شد.

۲. نیویورک

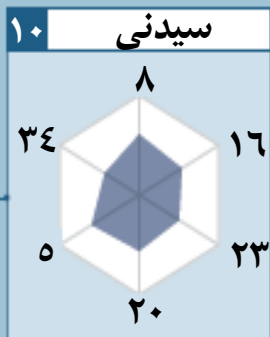
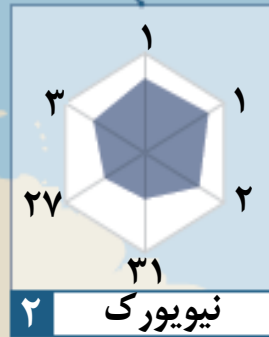
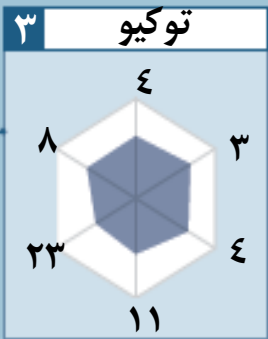
نیویورک جایگاه برتر خود را در ارکان اقتصاد و تحقیق و توسعه با کسب نمره بالا در تولید ناخالص داخلی، سرمایه‌گذاری در بازار سهام و محیط کسب و کارهای نوپا (استارت‌آپ) حفظ کرده است. این شهر همچنین نتایج قابل توجهی در تعامل فرهنگی و دسترسی به دست آورده است. با این وجود در تعامل فرهنگی، تعداد ساکنان خارجی طی ۳ سال گذشته روند کاهشی را در پیش گرفته است که این نشان دهنده میزان خروج جمعیت خارجی به سایر شهرهای داخلی و بین‌المللی است.

۱. لندن

لندن برای هشتمین سال متوالی رتبه اول در شاخص جهانی قدرت شهری را کسب کرده، اما نتایج نشان می‌دهد توان جامع این شهر کاهش یافته است. با وجود اینکه رتبه این شهر پس از رفراندوم عضویت در اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۶ رو به افزایش است، اما امتیاز این شهر در سال ۲۰۱۹ از حیث تعداد شرکت آن در میان ۵۰۰ شرکت برتر جهان کاهش یافته که دلیل آن را می‌توان مذاکرات پیرامون خروج انگلستان از اتحادیه اروپا عنوان کرد. با این حال این شهر در ۱۲ معیار از ۱۶ معیار تعاملات فرهنگی در میان ۵ رتبه اول قرار دارد که گویای توان و قدرت برتر این شهر است.

- ۱ لندن
- ۲ نیویورک
- ۳ توکیو
- ۴ پاریس
- ۵ سنگاپور
- ۶ آمستردام
- ۷ سنئول
- ۸ برلین
- ۹ هنگ کنگ
- ۱۰ سیدنی
- ۱۱ ملبورن
- ۱۲ لس آنجلس
- ۱۳ مادرید
- ۱۴ استکهلم
- ۱۵ زوریخ
- ۱۶ تورنتو
- ۱۷ فرانکفورت
- ۱۸ سانفرانسیسکو
- ۱۹ دوی
- ۲۰ کوبنهاگ
- ۲۱ وین
- ۲۲ بارسلونا
- ۲۳ ونکوور
- ۲۴ پکن
- ۲۵ بوستون
- ۲۶ شیکاگو
- ۲۷ بروکسل
- ۲۸ هلسینکی
- ۲۹ اوساکا
- ۳۰ شانگهای
- ۳۱ واشنگتن
- ۳۲ مسکو
- ۳۳ دویلین
- ۳۴ ژنو
- ۳۵ کوالالمپور
- ۳۶ میلان
- ۳۷ استانبول
- ۳۸ تل آویو
- ۳۹ تایپه
- ۴۰ بانکوک
- ۴۱ بوینس آیرس
- ۴۲ فوئوکا
- ۴۳ ساؤپائولو
- ۴۴ مکزیکوسیتی
- ۴۵ جاکارتا
- ۴۶ قاهره
- ۴۷ ژوهانسبورگ
- ۴۸ بمبئی

۳. توکیو

توکیو نیز همانند دو شهر برتر دیگر شاهد کاهش امتیاز خود بوده، اما همچنان جایگاه سوم خود را حفظ کرده است. شکاف رتبه بین توکیو به عنوان شهر سوم شاخص جهانی قدرت شهری و پاریس با رتبه چهارم در این شاخص بار دیگر کاهش یافت که دلیل آن افت جزئی امتیاز پاریس است. توکیو روز به روز به عنوان یک شهر متعادل در حال قوی تر شدن است زیرا فاقد عملکردهای بسیار قوی و بسیار ضعیف است.

❖ رتبه‌بندی کلی

امتیاز کلی لندن پس از ۸ سال حفظ رتبه اول در شاخص جهانی قدرت شهری، کاهش پیدا کرده است اما همچنان این شهر در صدر شهرهای جهان در این شاخص قرار دارد. اگرچه که امتیازات نیویورک، توکیو و پاریس هم به علت عوامل خاصی که این شهرها با آن مواجه بوده‌اند، کاهش یافته، اما به دلیل کاهش قابل توجه امتیاز توکیو، فاصله این شهر با نیویورک افزایش و فاصله آن با پاریس کمتر شده است. اگرچه پاریس در پی حملات تروریستی مکرر سال ۲۰۱۵، روند نزولی را در این شاخص در پیش گرفته بود، اما در سال ۲۰۱۷ پس از تعیین شدن این شهر به عنوان میزبان بازی‌های المپیک ۲۰۲۴، روند صعودی امتیاز این شهر در شاخص جهانی قدرت شهری، استمرار دارد.

نگاهی به وضعیت جهان طی سال گذشته، نشان‌دهنده تعداد زیادی رویدادهای چالش برانگیز بوده که در میان آن‌ها می‌توان به تنش تجاری ایالات متحده آمریکا و چین، موضوعات مربوط به خروج انگلیس از اتحادیه اروپا و اعتراضات هنگ کنگ، اشاره کرد.

پیش‌بینی می‌شود برخی اتفاقات بالقوه که برخی از آنها در سال ۲۰۱۹ نیز مشاهده شد، در سال ۲۰۲۰ تاثیراتی بر شاخص جهانی قدرت شهری، بگذارد که مواردی مانند افت نرخ رشد تولید ناخالص داخلی شهرهای پکن و شانگهای چین، کاهش تعداد شرکت‌های لندن در میان ۵۰۰ شرکت برتر جهان و اتفاقات اخیر هنگ کنگ را شامل می‌شود.

در نشست کشورهای عضو G20 که در ژوئن سال ۲۰۱۹ در شهر اوساکا ژاپن برگزار گردید، هدف کاهش و به صفر رسیدن میزان زباله‌های پلاستیکی موجود در اقیانوس‌های جهان تا سال ۲۰۵۰ تصویب شد. آگاهی از چالش‌های مرتبط با محیط‌زیست جهانی به تدریج در حال افزایش است. در شاخص جهانی قدرت شهری ۲۰۱۹، شهرهای اروپای شمالی و همچنین شهرهای استرالیا امتیازات بالایی در زیر شاخص محیط‌زیست کسب کرده‌اند.

در بین شهرهایی که اخیراً به فهرست شهرهای مورد بررسی در شاخص جهانی قدرت شهری اضافه شده‌اند، شهر ملبورن با کسب رتبه ۱۱، بالاترین امتیاز را کسب کرده و پس از آن شهرهای هلسنکی (رتبه ۲۸)، دوبلین (رتبه ۳۳) و تل‌آویو (رتبه ۳۸) قرار گرفته‌اند. شهرهای ملبورن و هلسنکی هر دو در گروه محیط زیست نتایج بسیار خوبی کسب کرده‌اند. شهر ملبورن در گروه زیست‌پذیری هم از عملکرد خوبی برخوردار است. شهرهای دوبلین و تل‌آویو نیز دارای نرخ رشد نسبتاً بالای تولید ناخالص داخلی بوده‌اند.

❖ فرصت‌ها و چالش‌های قرن بیست‌ویکم

شهرها هم از نظر فیزیکی و هم از نظر سیاسی در حال گسترش هستند به طوری که بیش از ۵۰ درصد جمعیت جهان را در خود جای داده‌اند و پیش‌بینی می‌شود این رقم تا سال ۲۰۵۰ به بیش از دو سوم برسد. مناطق شهری بیش از ۸۰ درصد از کل تولید ناخالص داخلی جهان را تولید می‌کنند، که این امر موجبات پیشرفت، توسعه و ارتقاء ثروت آن‌ها را فراهم کرده است. هدف یازدهم توسعه پایدار سازمان ملل، نقش مهم شهرها را در برنامه سیاست جهانی مورد تاکید قرار داده و از آنها می‌خواهد تا ضمن تلاش برای دستیابی به رشد پایدار و فراگیر به سمت آینده‌ای با مقاومت بالا در برابر تغییرات حرکت کنند.

با وجود این، شهرها همچنین عامل اصلی تولید آلودگی، گرما و زباله‌ها هستند به طوری که بیش از ۷۰ درصد انتشار کربن در جهان در آن‌ها صورت می‌گیرد. علاوه بر این، افزایش جمعیت و رشد تعداد وسایل نقلیه موتوری، همراه با فعالیت‌های اقتصادی مانند تولید و سوختن حامل‌های فسیلی، باعث ایجاد دود شدید و هوای بد در بسیاری از مناطق شهری شده است.

اکثریت قریب به اتفاق ساکنان شهرها، هوایی را تنفس می‌کنند که بیش از حد استاندارد سازمان بهداشت جهانی، در معرض آلودگی ذرات ریز که یکی از خطرناک‌ترین تهدیدات شهری برای سلامتی انسان بوده قرار می‌گیرند. شهرها همچنین اثر جزیره حرارتی شهری (یا تجربه می‌کنند. در این پدیده درجه حرارت بعضی شهرها یا مناطق شهری در مقایسه با حومه شهر به طور قابل ملاحظه‌ای بیشتر است. این گرما که با افزایش دما در اثر تغییر آب و هوا تشدید می‌شود، می‌تواند منجر به بیماری‌های جدی شود.

در صورت تقویت نوآوری شهری و سازماندهی مجدد شهرها و تبدیل آنها به مراکزی فشرده‌تر، پیوسته‌تر و هماهنگ‌تر، می‌توان تا سال ۲۰۵۰، ضمن ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر و کاهش هزینه‌های زیرساخت، بیش از ۱۷ تریلیون دلار صرفه‌جویی کرد. سیستم‌های ترانزیت (عبور و مرور) یکپارچه و ساختمان‌های پایدار می‌توانند باعث کاهش آلودگی و افزایش دسترسی برای ساکنان شوند، درحالی که علاوه بر این استراتژی افزایش فضاهای سبز نیز می‌تواند به کاهش گرمای شهری کمک کند. با داشتن رهبری و برنامه صحیح، شهرها می‌توانند به اهداف توسعه پایدار دست پیدا کنند.

سال ۲۰۲۰ یک سال بحرانی برای تغییرات اقلیمی خواهد بود. در این سال توافق‌نامه پاریس به مرحله اجرا در می‌آید و کشورها شروع به اجرای برنامه‌های آب‌وهوایی خود می‌کنند. اتفاقات پس از این تعیین می‌کند که جهان تا چه حد در اهداف مربوط به گرمایش زمین موفق بوده و آیا می‌تواند از بدترین تأثیرات تغییرات آب و هوایی جلوگیری کند یا خیر. در حالی که کشورها برای کاهش انتشار کربن خود دست به گریبان هستند، شهرها می‌توانند اقدامات مهمی را انجام دهند. آن‌ها به طور فزاینده نقش مهمی در اقدامات آب‌وهوایی ایفا می‌کنند و توانایی ایجاد جوامع پایدارتر و عادلانه‌تر را دارند.

¹ The Urban Heat Island Effect